

Èuchové disciplíny

Kategória: Poriadky / Skúšobné poriadky

Autor: Admin

_PUBLISHED: 7. mar 2004 - 09:36

Metodika a vykonávanie cvikov

Èuchové disciplíny

Stopy

1. Stopa je pachová dráha osoby, ktorá prešla terénom.
2. Sledovanie tejto stopy od miesta, na ktorom bol pes na stopu uvedený, až k požadovanému cieľu je cvik, ktorý označujeme ako èinnos» psa na stope.
3. Pre účely výcviku alebo skúšok psov sa robia stopy cvičené, ktoré majú:
  - zosilnený a vyznačený začiatok stopy
  - priame alebo málo zakrivené úseky
  - lomy, t.j. miesta, na ktorých sa smer stopy náhle mení
  - predmety ponechané na trase stopy a na jej zakončení.
4. Predmety ponechané kladačom stôp na stope majú nie iba kontrolný, ale aj špecifický význam pri èinnosti psa a pri hodnotení jeho výkonu.
5. Stopy cvičené rozdeľujeme na:
  - stopy vlastné, v tom prípade, kedy stopu zanecháva psovod (cvičiteľ)
  - stopy cudzie, ktoré zanecháva iná osoba (pomocník).
6. Podľa podmienok skúšok sa nároky na èinnos» psa zámerne sťažujú:
  - dĺžkou stopy
  - trvaním stopy (časový rozdiel od polozenia stopy až po uvedenie psa na stopu)
  - stopy ťalej osoby alebo osôb (kríženie stôp)
  - tvarom stopy, t.j. počtom priamych úsekov, lomov a ich uhlami
  - rozdielnosťou terénnych podmienok.

Rozlišovanie a označovanie predmetov

1. Rozlišovanie a označovanie predmetov je cvik, pri ktorom pes nachádza, prináša alebo označuje predmety. Pes rozlišuje predmety a označuje podľa:
  - pachu stopy
  - iného, pachovo rovnakého predmetu, ktorý pes zavetril (navetril)
  - pachu predmetu, ktorý sa z miesta úkrytu alebo polozenia ľi.
2. Nájdené predmety, podľa kritérií príslušných skúšok, pes môže:
  - prináša» (aportova»)
  - označova» zaujatím vopred určenej polohy (státie, ťahnutie, sadnutie)
  - zdvihnú» (len v stoji a sede).

Vyhľadávanie predmetov na voľnom priestranstve

1. Cieľom cviku je, aby pes na určenom priestore a v určenom èase vyhľadal, priniesol alebo označil predmety, ktoré tam rozhodil psovod alebo pomocník.

2. Podľa majiteľa odhodnotených predmetov (pachová zhodnosť) sa vykonanie cviku rozlišuje:
  - vyhľadanie predmetov psovoda
  - vyhľadanie predmetov patriacich cudzej osobe.
3. Jednotlivé rozlíšenie cvikov určuje druh a stupeň skúšky.
4. Príprava na cvik sa uskutočňuje tak, že pomocník alebo psovod prejdú cez stred určeného priestoru a pritom na rôzne smery rozhodia určený počet rôznych predmetov.
5. Predmety sa svojou farbou nesmú nápadne odlišovať od terénu a nesmú byť väčšie ako 100cm tvorcových.
6. Vyhľadávané predmety patriace psovodovi môžu byť z rovnakého materiálu, predmety cudzie by však mali byť z rôzneho materiálu (textil, drevo, umelé hmoty a pod.)
7. Po rozhodnutí predmetov sa psovod alebo pomocník vrátia oblúkom na východzie stanovíte.
8. Počas prípravy cviku musí byť pes v úkryte (rozumie sa aby nesledoval psovoda, pomocníka), pri cviku vyhľadávania cudzích predmetov musí byť v úkryte aj psovod.
9. Po skončení prípravy cviku nastúpi psovod sa psom k vykonaniu cviku.
10. Pred vyslaním psa na vyhľadanie predmetov sa mu dá ošucha (navetra) iný predmet, ktorý je pachovo rovnaký s predmetmi ukrytými v priestore. Z metodických dôvodov sa tento postup musí dodržiavať aj pri cviku vyhľadania predmetov psovoda.
11. Pri vykonávaní cviku pes nie je na vodidle a psovod ho môže nasledovať maximálne do polovice prehľadávaného priestoru.
12. Predmety, ktoré pes nemôže doniesť, môže označiť tekáním alebo hrabaním. Spojenie oboch spôsobov označenia sa nepovažuje za chybu.
13. V prípade, že pes predmety neprináša, ale ich označuje, psovod môže ísť za určenú hranicu postupu a nájdený predmet vziať. Po zdvihnutí predmetu sa však opäť musí vrátiť aj so psom na miesto, z ktorého hlásil rozhodcovi nájdenie predmetu. Iba potom znova vysiela psa k vyhľadaniu ďalšieho predmetu.
14. Pri hodnotení cviku rozhoduje, v akom poradí pes rozhodené predmety nájde.

Kladenie stôp, predmetov, ukrytie predmetov

1. Tvar stopy, jej dĺžku, umiestnenie v teréne, počet predmetov a ich umiestnenie určuje rozhodca v súlade s podmienkami súťaže.
2. Pri kladení stôp a predmetov môže byť prítomný len rozhodca, vedúci akcie potrebný počet pomocníkov.
3. Pri príprave cviku rozlišovania predmetov sú prítomní tiež ďalší pomocníci, a to podľa počtu, ktorý určujú podmienky cviku.
4. Stopa a predmety sa nesmú klásť alebo ukrývať za neprítomnosti rozhodcu.
5. Stopy by sa nemali klásť do takých porastov alebo terénov, ktoré vizuálne prezrádzajú ich smer.
6. Predmety, ktoré sa dávajú na stopu alebo ktoré sa používajú pri rozlišovaní:
  - môžu byť z textilu alebo iného materiálu, ktorý dobre prijíma a drží pach
  - svojou farbou sa nesmú nápadne líšiť od terénu a nesmú byť väčšie ako 100x50x10mm
  - pri skúškach sa nesmú používať predmety, ktoré pes používal alebo používa ako hračku
  - každé predmet musí mať pach osoby, ktorá kladie stopy alebo predmety
  - keď pes ktorýkoľvek z predmetov chyť, nesmie sa už tento predmet používať na pokračovanie v cviku alebo pre cvik iných psov
  - pred prípravou cviku musí predmety vidieť rozhodca.
7. O položení stopy, predmetov alebo ukrytých osôb si rozhodca urobí plánik, v ktorom sú uvedené všetky potrebné údaje a ktorý je rozhodujúci pre hodnotenie práce psovoda a činnosti psa.
8. Začiatok stopy sa robí tak, že osoba, ktorá stopy kladie, sa na určenom mieste zastaví, pokojne stojí alebo mierne stúpa v malom krúžku, aby tak pachovo zdôraznila začiatok stopy. Začiatok stopy musí byť označený tabuľkou s kolíkom (nášlapka).
9. koniec stopy sa zvyčajne robí tak, že po položení posledného predmetu, ktorý stopu končí, preruší kladač sled stopy niekoľkými odskokmi na stranu. V niektorých prípadoch kladač zostáva v úkryte na konci stopy.

Práca psovoda a èinnos» psa pri èuchových disciplínach

1. Akonáhle èas od polo¾enia stopy zodpovedá po¾iadavkám skú¹ky, nastúpi psovod so psom k zaèiatku stopy a prípadne si vypoèuje ial¹ie pokyny k vykonaniu cviku.
2. Rozhodca, vedúci skú¹ok ani usporiadate¾ nezodpovedajú za neúmyselné poru¹enie stopy zverou, osobami alebo poveternostnými vplyvmi, prípadne za poru¹enie inými spôsobmi. Ak sa v¹ak takéto okolnosti zistia e¹te pred uvedením psa na stopu alebo v èase, ke¹ sa stopy kladú, potom pri hodnotení mô¾e prihliadnu» na tieto okolnosti.
3. Vo výnimoèných prípadoch alebo tam, kde to organizácia akcie dovoľuje, mô¾e sa urobi» náhradná stopa..
4. Pri hlásení, ktoré psovod podáva rozhodcovi, oznámi mu tie¾ spôsob, akým predmety alebo osoby pes oznaèuje. Toto je ve¾mi dôle¾ité a záva¾né prehodnotenie èinnosti psa. Pes potom musí predmety alebo osoby oznaèova» rovnakým spôsobom, akým psovod oznámil rozhodcovi. Napokon sa psovodovi uká¾e zaèiatok stopy.
5. Pri stopách nie je rozhodujúce, èi je pes na stopovacom vozidle alebo vojný. Pri rozli¹ovaní predmetov a vyhľadávaní predmetov je pes vojný a nesmie ma» pripnuté stopovacie vozidlo.
6. Len èo pes zachytí zaèiatok stopy a jej sled, psovod ho pustí a sám ho nasleduje. Vzdialenos» medzi psom a psovodom musí by» najmenej 10m.
7. Ak je pes na stopovacom vozidle, mô¾e psovod vozidlo pou¾i» na mierne pritiahnutie psa a spomali» jeho postup.
8. Stopovacie vozidlo sa nesmie pou¾i» na usmeròovanie èinnosti psa na lomoch stopy, pri predmetoch a pod..
9. Psovod mô¾e poès stopovania psa povzbudzova» opakovaním povelu alebo ho chváli» a to najmä tam, kde psovi sledovanie stopy robí isté »a¾kosti. Av¹ak nesmie ho upozoròova» na predmety ktoré má oznaèi». Rovnako psovod mô¾e psa ovplyvòova» pri vyhľadávaní predmetov.
10. Èím menej sa v¹ak pou¾ívajú spôsoby ovplyvòovania psa, tým je jeho èinnos» hodnotnej¹ia. Pri rozpoznávaní predmetov psovod pou¾íva len povel pri vyslaní psa, ialej ho neovplyvòuje.
11. Pod¾a spôsobu oznaèenia psovod predmet zdvihne nad hlavu a odlo¾í.
12. Po skonèení cviku nahlási psovod rozhodcovi vykonanie cviku, jeho výsledok a odovzdá mu nájdené predmety.
13. Ak rozhodca odvolá psovoda a psa zo stopy, psovod vykoná hlásenie akoby cvik úspe¹ne dokonèil.
14. Dokonèenie stopy sa po odvolaní nedovoľuje a to vzhľadom na prácu ostatných psovodov a èinnos» psov alebo na dodr¾anie programu akcie. Psovod v takýchto prípadoch musí odís» na vyznaèené miesto, zhroma¾di¹te. O výnimke z tejto zásady rozhoduje rozhodca.
15. Pri rozli¹ovaní, vyhľadávaní predmetov, psovod dá psovi oducha» predmet nutný na identifikáciu ostatných predmetov. Potom psa po¹le na vykonanie cviku. Sám zastane na mieste a psa u¾ neovplyvòuje.
16. Nájdený predmet musí pes vzia» a najkrat¹ou cestou ho prinies» a odovzda» psovodovi. Sadnutie si pred psovoda, pokiaľ kritériá skú¹ok neurèujú inak, sa nevy¾aduje. Pes sa v¹ak nesmie s predmetom hra» alebo prehrýza» ho.
17. Pri vyhľadávaní predmetov psovod postupuje zvyèajne cez stred priestoru a povelmi usmeròuje èinnos» psa. Pes nemá vozidlo a psovod ho nesmie upozoròova» na predmety.
18. Ke¹ pes predmet nájde, musí ho vzia» a prinies» psovodovi. «a¾ké, ukryté alebo nedostupné predmety pes oznaèi» spôsobom, ktorý psovod nahlásil rozhodcovi.

Hodnotenie práce psovoda a èinnos» psa v èuchových disciplínach

1. Pri hodnotení èinnosti psa v èuchových disciplínach sleduje sa záujem, snaha, spoahlivos», presnos» a napokon aj rýchlos» ak nepreká¾a presnosti.
2. U psovodov sa sleduje spôsob ich práce pri navádzaní a vedení psa.
3. Èiastkové nedostatky a spôsoby hodnotenia rozoberajú kritériá pre hodnotenie práce psovodov a èinnosti psov, ktoré platia pre prácu rozhodcov. Tieto materiály sú verejné.

4. Rozhodca môže ukončiť prácu psovoda a činnosť psa, keď:

- pes zíde zo stopy 20m a viac (vzdialenosť určujú terénne a klimatické podmienky)
- pes sleduje stopu nepresne, bez záujmu alebo keď počet stratových bodov už presiahol možnosť získať 70% limitu

- prekročil časový limit, určený pre výkon

- sa psovod snaží sám podľa rôznych ukazovateľov sledovať stopu a ovplyvňovať psa na trase stopy.

5. Za základný nedostatok pri rozlišovaní predmetov alebo pri vyhľadávaní sa považuje označenie alebo prinesenie nesprávneho predmetu.

Je veľa spôsobov ako naučiť psa stopovať, ale si treba pripomenúť najčastejšie chyby, ktorých sa psovod dopúšťa pri práci na stope:

1. Stopy sú kladené bez ohľadu na smer vetra, pričom zvlášť prvé stopy pri nácviku nesmú byť položené proti vetru. Takto položená stopa potom umožní psovi sledovať stopu s vysokým nosom a pokiaľ ešte na konci stopy je pomocník, prináša vietor jeho pach ku psovi už z veľkej vzdialenosti, pričom pes beží priamo a nesleduje stopu na zemi.

2. Prvé stopy sú kladené na strniskách. Pes začne sledovať stopu z hlbokým nosom, pichne sa, bojí sa dať hlavu dole a naučí sa chodiť po stope s vysokým nosom.

3. Na začiatku ani v priebehu stopy nerozrývame nohami zem, pretože je mylný názor, že tým uľahčíme psovi hľadanie. Práve naopak, značným porušením povrchu pôdy sa uvoľňuje organický pach, ktorý sa premiešava v silnejšej koncentrácii do pachu sledovanej stopy.

4. Pri uvádzaní psa na stopu (nášup) nedovoľujeme mu aby už cestou odúchával zem, psi to veľmi radi robia, keď zistia že idú stopovať. Týmto pes nazbiera cestou k nášupu rôzne pachy, jeho čuchová pamäť sa zasaží, takže nie je istá pri navetraní nášupu, pachu, ktorý má pes na stope sledovať.

5. Psa neučíme v začiatkoch na dlhšej stopovacej, pretože by ho nebolo možné dobre usmerovať. V rámci veľkej voľnosti by prebiehal do strán, pričom by nestopoval ale revíroval a nenaučil by sa zotrvávať na stope a priamo ju sledovať.

6. Pri uvádzaní psa na stopu sa často stáva že psovod sa postaví priamo na nášup a pes nemá kde stopu navetriať. Preto psovod musí stáť aspoň dva metre pred nášupom a tak vypustiť psa aby si našiel začiatok stopy pričom nechávame čo najviac času na navetranie a nájdanie správneho smeru. Psa ktorý vyráha po uvedení k nášupu vždy priamo dopredu, je nutné uvádzať zo strán, aby si našiel správny smer stopy.

7. Pri cvičených stopách psovod musí vedieť kde je lom, keď sa pes k nemu blíži nesmie psovod psa spomaľovať, prípadne pridržiavať, pretože sa pes rýchlo naučí že pred lomom dostane "signál" a začal by sa na to spoliehať.

8. Na stopu nekladíme predmety, ktoré sú z diaľky viditeľné (veľké, kričavo farebné) pretože by sa pes naučil orientovať zrakom a v praxi by odbiehal za každým papierom, kameňom a pod. Toto isté platí pri vyznačovaní stopy rôznymi vetvičkami a pod.

9. Za nesprávne vypracovanú stopu a keď pes má veľké možnosti záujmu len nie sledovanie stopy, bez akéhokoľvek povyku ho vezmeme nabok a pociťujeme si s ním poslušnosť. Potom znovu uvedieme psa na trebarskú stopu a keď ju vypracuje mohutne ho pochválime, odmeníme. Pri tomto spôsobe pes spozná následky nesplnenia, získa skúsenosť že keď vypracuje stopu, nasleduje veľtka čo je mu príjemné.

10. Pes nesmie byť na stope nikdy trestaný !

URL tohoto príspevku je:

<http://suchno.minet.sk/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=40>